

Scholierenreader Romeo en Julia – Toneelgroep Oostpool

Romeo en Julia, wie kent ze niet? Deze Shakespeare-klassieker is misschien wel een van de meest vertelde liefdesverhalen in de theatergeschiedenis. Het stuk weet al eeuwenlang steeds opnieuw te raken en te inspireren. In een wereld waarin iedereen zich laat leiden door geweld, vechten de jonge Romeo en Julia voor hun liefde voor elkaar.

In het kort

Romeo en Julia is een toneelstuk van de Engelse toneelschrijver en dichter William Shakespeare, geschreven rond 1595. Shakespeare is een wereldwijd gevierd schrijver. Zijn *Romeo en Julia* staat bekend als een van bekendste liefdesverhalen van de Westerse cultuur en is in Nederland en Vlaanderen sinds 1853 meer dan honderd keer op het toneel gebracht. Het stuk portretteert de liefde tussen de jonge Romeo en Julia die dankzij een langdurige vete tussen hun families onmogelijk samen kunnen zijn. Wanneer Romeo en Julia trouwen in het geheim lijkt alles even goed te komen maar uiteindelijk wordt duidelijk dat deze liefde gedoemd is om uit te monden in de dood.

Toneelgroep Oostpool brengt *Romeo en Julia* dit seizoen op het toneel in regie van Marcus Azzini. Het jonge schrijversduo en theatermakers Jan Hulst en Kasper Tarenskeen hebben voor deze voorstelling een nieuwe bewerking van het stuk gemaakt. Zij leggen hiermee verbinding tussen de poëzie van Shakespeare en de moderne taal uit de 21e eeuw.

Toneelgroep Oostpool

Toneelgroep Oostpool, gevestigd in Arnhem, is één van de grootste en meest vooraanstaande theatergezelschappen van Nederland. Toneelgroep Oostpool gelooft in theater als middel voor onvoorziene 'ontmoetingen' met andere mensen, tijden en denkbeelden. Het gezelschap laat je ervaren dat gevoelens tegenstrijdig kunnen zijn en gedachten kunnen veranderen. Dat we samenleven met andere mensen, die zich net als wij elke dag opnieuw verhouden tot de onbevattelijkheid van ons bestaan. De voorstellingen bieden inzicht, troost of zoeken juist de confrontatie. De vaste theatermakers van Oostpool onderzoeken voortdurend de zeggingskracht van theater in deze tijd. Ze hebben elk een eigen vormtaal en inhoudelijk perspectief. Maar onvoorwaardelijk delen zij met de toeschouwer de vraag: Hoe nu mens te zijn?

Marcus Azzini

Romeo en Julia wordt geregisseerd door Marcus Azzini (1971), artistiek directeur en regisseur bij Toneelgroep Oostpool. De afgelopen jaren regisseerde hij zowel grootschalige voorstellingen als kleine zaal voorstellingen, waaronder *Demonen*, *On the Road*, *Tramlijn Begeerte* (genomineerd voor de Toneel Publieksprijs 2013), *Angels in America* (selectie Nederlands en Vlaams Theaterfestival 2015, Arlecchino voor Vincent van der Valk), *De Onrendabelen* en *They are just kids* (selectie Nederlands Theaterfestival 2016). Een pleidooi voor groei, verandering en saamhorigheid loopt als een rode draad door zijn werk. De personages in zijn voorstellingen zijn kwetsbaar tot op het bot en strijden om gezien te worden voor wie ze zijn. Marcus toont met een grote lading mededogen de menselijke zoektocht naar contact en zelfstandigheid. Centraal in het werk van Azzini staat het begrip verbeelding. Hij is gefascineerd door het vermogen van acteurs om werelden op te roepen die niet echt zijn maar voor de

Scholierenreader Romeo en Julia – Toneelgroep Oostpool

duur van een voorstelling toch werkelijk bestaan. Hij baseert zijn voorstellingen zowel op klassiek als nieuw repertoire. In zijn regies streeft hij steeds opnieuw naar een verbeelding van het persoonlijke: de directe lichamelijke en emotionele verhouding van een mens tot andere mensen en de wereld.

William Shakespeare

William Shakespeare (1564-1616) wordt gezien als een van de meest invloedrijke schrijvers uit onze geschiedenis. Zijn wordt veelal omschreven als raadselachtig. Hoewel er op basis van officiële documenten een aanzienlijke tijdlijn van het leven van Shakespeare kan worden vastgesteld, is er weinig bekend over zijn werkelijke leven. Het is te danken aan collega's van Shakespeare dat wij vandaag de dag nog zoveel van zijn stukken kennen. John Heminges en Henry Condell publiceerden een aantal jaar na de dood van Shakespeare de *First Folio* (1623): een verzamelwerk van 36 van zijn stukken. Met onder andere stukken als *Richard III*, *Een Midzomernachtsdroom*, *Hamlet* en *Othello* bevat deze bundel bijna het gehele oeuvre dat we van Shakespeare kennen. Shakespeare schreef onder andere komedies, tragedies, koningsdrama's en liefdesverhalen. *Romeo en Julia* is één van de stukken waarin Shakespeare de neoklassieke veronderstelling over het genre uitdaagt. Hij brengt tragiek en komedie in zijn stukken bij elkaar. Zijn werk valt in het algemeen dan ook niet in één stijl te vatten maar al zijn stukken hebben dezelfde poëtische kracht.

Romeo en Julia is een van de weinige toneelstukken die Shakespeare baseerde op een fictief verhaal. Het gedicht *Romeus and Juliet* van Arthur Brook uit 1562 kent vele gelijkenissen met Shakespeares *Romeo en Julia*. Het verhaal over Romeo en Julia bestond bovendien voor het gedicht van Brook ook al, hij baseerde zich op een Italiaans verhaal. De aanpassingen die Shakespeare onder andere deed was het vele malen jonger maken van Romeo en Julia.

Jan & Kasper

Jan Hulst en Kasper Tarenskeen (1987 en 1988) maakten sinds het afstuderen van Jan Hulst (AHK, Regie 2014) een vliegende start bij Frascati Producties, een productiehuis voor jonge theatermakers. Voor het theater dat ze maken schrijven Jan en Kasper hun eigen teksten, die tot noch toe altijd door henzelf zijn geregisseerd. Hun stukken beschikken over de taal van nu, zijn absurd, ironisch, poëtisch en scherp. Met hun bewerking van *Romeo en Julia* leveren zij voor de eerste keer een tekst die ze niet zelf regisseren.

Regisseur Marcus Azzini zegt over het werk van Jan en Kasper: "Wat de stijl van Jan en Kasper karakteriseert en wat ik zo mooi vind aan hun werk is hoe zij de brutaliteit en de lichtheid van het bestaan voelbaar maken en omarmen, zonder de ernst te verliezen." In dit opzicht is er een sterke gelijkenis tussen hun manier van schrijven en die van Shakespeare. Zoals Shakespeare inging tegen het eenduidige genre en humor in zijn tragedies bracht en tragiek in zijn komedies, baseren de stukken van Jan en Kasper zich op eenzelfde feilloze combinatie.

Bijlage 2 – Fragmenten uit een interview over *Romeo en Julia* met Marcus Azzini tijdens de repetities van *Romeo en Julia* | door dramaturg Madelon Kooijman

Romeo en Julia wordt veelal gezien als een klassiek liefdesverhaal. Waar gaat het stuk volgens jou over?

Wat ik mooi en fascinerend vind, in het stuk en in het leven, is dat er zelfs in tijden van oorlog liefde ontstaat. Shakespeare toont in *Romeo en Julia* een liefde die opbloeit in een onevenwichtige haatdragende situatie vol strijd en frictie. In het stuk schuilt daarbij de romantische gedachte dat liefde haat zou kunnen overwinnen. Ik denk echter dat liefde haat overstijgt en overleeft, maar absoluut niet overwint. Liefde zonder haat bestaat niet. Wat ik zo mooi vind aan het stuk is dat het laat zien dat we als mens zowel kunnen haten als liefhebben. Ik denk dat het in Shakespeares *Romeo en Julia* zelfs zo is dat haat de radicale overgave om voor de liefde te willen gaan versterkt. Zonder haat verzwakt of verdunt de hartstochtelijke liefde. Shakespeare zet die twee levenselementen in *Romeo en Julia* prachtig naast elkaar en Jan Hulst en Kasper Tarenskeen hebben dit in hun bewerking goed versterkt.

Zou je *Romeo en Julia* omschrijven als Romantisch?

Romeo en Julia is een klassiek liefdesverhaal, maar ik vind de naïviteit waarmee er af en toe naar het stuk gekeken wordt absurd. Men vergeet snel dat we kijken naar een meisje van bijna veertien en een jongen van ongeveer vijftien of zestien jaar oud. Julia wordt op dertienjarige leeftijd uitgehuwelijkt, vervolgens wordt zij zonder toestemming van haar ouders door de priester van het dorp getrouwd met een andere jongen, nog op dezelfde dag ontstaat er een vete waarbij die jongen de neef van het meisje van dertien vermoordt, waarna zij een paar uurtjes later voor de eerste keer seks hebben met elkaar en super romantisch liggen te doen in bed! *Romeo en Julia* is een stuk vol haat, geweld en seks, maar dan omstreeks 1595. Hoewel het in de tijd van Shakespeare nog heel erg gebruikelijk was om een geschikte huwelijkskandidaat voor je jonge dochter te vinden is het voor begrippen van onze tijd eigenlijk een heel amoreel stuk. Het fascineert me dat we zo romantisch blijven doen over die amoraliteit.

Waarom heb je ervoor gekozen om het stuk te laten bewerken door Jan Hulst en Kasper Tarenskeen?

Jan en Kasper hebben al eerder geschreven en geregisseerd bij Toneelgroep Oostpool en ik ben dol op het werk dat ze maken. Ik heb hen gevraagd de bewerking te maken omdat ik wilde dat het stuk zou gaan over jonge mensen die middenin het leven staan. Over een generatie die bewust leeft, die met open ogen naar de wereld kijkt en die vol humor, radicaliteit, brutaliteit en intelligentie zit. Wat de stijl van Jan en Kasper karakteriseert en wat ik zo mooi vind aan hun werk is hoe zij de brutaliteit en de lichtheid van het bestaan voelbaar maken en omarmen, zonder de ernst te verliezen. Daarnaast beschikt hun werk over een randje absurditeit waarvan ik vind dat het ook dit stuk heel erg verrijkt en actueel maakt.

In welke mate kunnen we als toeschouwer Shakespeare verwachten?

Doordat het Shakespeare is heeft men de neiging om het verhaal heilig te verklaren. Jan en Kasper hebben het stuk met veel respect maar ook met vrijheid bewerkt. Het is

Scholierenreader Romeo en Julia – Toneelgroep Oostpool

een heel spannende tekst geworden omdat het nog echt Romeo en Julia van Shakespeare is, maar dan geheel eigen gemaakt. Op de een of andere manier hebben Jan en Kasper met deze bewerking hun eigen taal met de taal van Shakespeare geïntegreerd. Soms denk je dat je Jan en Kasper hoort, terwijl het eigenlijk de taal van Shakespeare is. Met behoud van de structuur van het stuk en de personages hebben ze hun eigen draai aan het verhaal gegeven. Daarbij hebben ze de kleuren en de inhoudelijke lijnen van de personages en hun functies heel mooi uitgewerkt en hebben ze Shakespeares gebruik van metaforen, muzikaliteit, ritme en poëzie weten te gebruiken. In dat opzicht is het stuk nog steeds heel erg Shakespeare.

Welke rol speelt tijd in deze nieuwe bewerking?

Er wordt in de tekst verwezen naar verschillende tijdsperiodes. Het verhaal is in onze bewerking heel duidelijk in de Middeleeuwen geplaatst maar daarbinnen wordt gespeeld met diverse verwijzingen naar ontwikkelingen en het leven van nu. Door deze combinatie van tijden creëren we een ondefinieerbare tijd die eigenlijk niet bestaat en ontstaat er als het ware een nieuwe tijd. Met de onmogelijkheid van de tijdsbepaling leggen we nadruk op de absurditeit van tijd. Sowieso waren de Middeleeuwen behoorlijk absurd en zo ook het leven van onze puberende personages. Ik vind het een interessante gedachte dat de tijd waarin je leeft eigenlijk altijd absurd is wanneer je jong bent. Is jong zijn namelijk niet überhaupt een hele absurde levensfase of het leven zich nou afspeelt in de 21e eeuw of de Middeleeuwen?

Welke rol spelen het decor en de kostuums?

De twee families in het stuk proberen gescheiden van elkaar te leven. Dit komt doordat ze denken dat ze anders zijn en dat ze elkaar hierdoor moeten haten, terwijl ze in feite allemaal uit hetzelfde milieu komen en nauwelijks van elkaar verschillen. Sterker nog, ze leven in dezelfde wereld en zijn eigenlijk precies hetzelfde. Gek genoeg is dat soms moeilijk om te zien. In de vormgeving proberen we op een spannende manier die misleidende scheiding tussen de twee families te benadrukken. Met het decor worden de 'verschillen' tussen de families en hun werelden benadrukt, waarna de scheiding tussen de families op bepaalde momenten door elkaar gaat lopen. Ik vind dit een belangrijk element omdat het sterk doet denken aan hoe haat een rol speelt in onze huidige samenleving. We kennen tegenwoordig veel conflictsituaties vanwege geloofsovertuigingen of de angst om ons land met anderen te moeten delen. Daarbij wordt snel vergeten dat we allemaal mensen zijn en dat we leven in dezelfde wereld.

Je hebt gekozen voor een jonge cast. Waarom?

Ik ben heel erg blij met de cast en wist direct dat die voor het overgrote deel jong moest zijn. Met deze encenering wil ik niet ontkennen dat Romeo en Julia in het origineel nog tieners zijn. Eigenlijk zou ik de spelers daarom zelfs nog jonger willen hebben maar dan hebben acteurs de toneelschool nog niet afgemaakt en ik wil ook graag met hele goede acteurs werken. De cast bestaat uit een groep zeer talenvolle jonge acteurs die de kans verdienen om zo'n mooi verhaal te spelen. Met het podium dat we hebben laten we een nieuwe generatie jonge acteurs zien die ontzettend goed is. Daarnaast zijn er drie wat oudere acteurs die de moeder, de pater en de voedster spelen. Zij vormen met z'n drieën het geweten van een wat oudere generatie

Scholierenreader Romeo en Julia – Toneelgroep Oostpool

in het stuk. De cast betreft dus zowel een hele goede nieuwe generatie als een vakkundig gezelschap.

Voor wie heb je deze voorstelling gemaakt?

Ik maak theater voor iedereen die open staat om een verhaal verteld te krijgen en zich mee te laten voeren. Bereidheid is een belangrijk woord. De voorstelling is gemaakt voor de toeschouwer die bereid is om ons opnieuw het verhaal van Romeo en Julia te laten vertellen, er naar te luisteren en het te horen zoals wij het belangrijk en urgent vinden om het op het toneel te brengen. Leeftijd speelt in die zin geen rol. Doordat het een brutale voorstelling wordt die over een jonge generatie en prille liefde gaat, maakt dit de voorstelling in bepaald opzicht super toegankelijk voor ook een heel jong publiek. Maar het oudere publiek gaat zich zeker niet uitgesloten voelen. Ik denk dat iedereen die liefde heeft gevoeld zich in het stuk kan verliezen en dat ook iedereen die haat kent, in hun eigen leven, in hun omgeving of in de wereld, zich tot de voorstelling kan verhouden. Het is een voorstelling voor de Shakespeare-liefhebber, taalliefhebbers, de jonge kijker, de doorgewinterde mens en een ieder die ooit in aanraking is geweest met liefde, haat of met allebei.